Ὁ πνευματικός κόσμος κατευοδώνει τόν Γ. Σεφέρη

★ Ἡ Μαρὼ Σεφέρη μπροστά στή σορό τοῦ ποιητή

Ο Ι ΟΜΟΤΕΧΝΟΙ τοῦ Γιώργου Σεφέρη, οἱ φίλοι του, οἱ συνάδελφοί του, ἐκπρόσωποι τοῦ πνευματικοῦ καί πολιτικοῦ κόσμου ἐξαίρουν τήν τέχνη τοῦ ποιητή καί τό ἦθος τοῦ ἀνθρώπου. Τά σύντομα κείμενα πού ἀκολουθοῦν εἶναι οἱ πρῶτες ἐντυπώσεις τους, ἡ ἔκφραση τῶν συναισθημάτων πού γέννησε ἡ εἴδηση γιά τόν θάνατο τοῦ ποιητή καί ἀποτελοῦν ἕναν χαιρετισμό, ἕνα κατευόδιο τοῦ πνευματικοῦ κόσμου στόν ποιητή, πού σήμερα ὁδηγεῖται στήν τελευταία του κατοικία.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ, ΓΙΑ ΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Μανόλης Ἀνδρόνικος

«ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 19.9.1971

ΞΕΡΟΥΜΕ πιά πώς δέ θά τόν ἀκούσουμε, δέ θά δοῦμε ξανά τά μεγάλα φωτεινά μάτια του· ξέρουμε πώς τό θαῦμα πού ἐλπίσαμε τόσες φορές δέν ἔγινε, δέ θά γινόταν. Ξέρουμε πώς ὁ ἀγαπημένος μας φίλος μᾶς ἔχει ἀφήσει. Κλάψαμε τόσες φορές, ζητήσαμε παρηγοριά στά δικά του ποιήματα, βυθιστήκαμε στό «ἀγγελικό καί μαῦρο φῶς», ἀκούσαμε στούς δίσκους τή βαθιά φωνή του ν' ἀπαγγέλλει ὅσα ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά του εἶχαν γεννήσει, θέλαμε νά ξεγελάσουμε τόν ἑαυτό μας πώς δέ γίνεται ὁ θάνατος νά νικήσει τό φῶς, δέ γίνεται νά πάει χαμένη τόση ἐλπίδα, τόση ἀγάπη, τόση λαχτάρα. Καί ὕστερα περιμένομε ὧρες καί μέρες, ἄδικες ἄδειες ὧρες. Ἐκεῖνος βρίσκεται στό νοσοκομεῖο κι ἐμεῖς ἀδύναμοι πιό πολύ ἀπό κεῖνον δέν μποροῦμε νά κάνουμε τίποτα.

Φέρνω στό νοῦ μου τούς ἄλλους μεγάλους φίλους πού ἔχω χάσει τά τελευταῖα χρόνια, τόν Ρωμαῖο, τόν Καροῦζο, θυμοῦμαι τήν τελευταία συνάντησή μου μέ τόν Beazley στήν Ὀξφόρδη, εἶναι μιά μνήμη σκληρή, ἀνυπόφορη. Γιά πρώτη φορά νιώθω πόσο εἶναι ὀδυνηρό νά εἶσαι νεώτερος ἀπό τούς ἀνθρώπους πού ἀγαπᾶς, νά σοῦ φεύγουν ἕνας ἕνας κι ἐσύ ν' ἀπομένεις ὅλο καί πιό φτωχός, μιά ὀρφάνια πνευματική πού δέν ξεπερνιέται. Ξέρω πώς ἀπομένει τό ἔργο τους, αὐτό εἶναι ἀθάνατο, ὅμως τό πιό ἀκριβό, ἡ ζωντανή παρουσία τους, ἡ ζωντανή σκέψη, ἡ ζεστασιά τῆς ἀνθρώπινης πνοῆς εἶναι ἀναντικατάστατη.

Ἀπό τόν ποιητή σώσαμε τουλάχιστο τή φωνή του, μποροῦμε νά τήν ἀκοῦμε νά μᾶς λέει τόν πόνο του γιά τήν Ἑλλάδα, γιά τόν ἄνθρωπο, γιά τή γῆ καί τή θάλασσα. Τήν ἀκοῦμε βαθιά νά προφητεύει:

Κι' ὅμως ὁ θάνατος εἶναι κάτι πού γίνεται· πώς πεθαίνει ἕνας ἄντρας;
Κι' ὅμως κερδίζει κανείς τό θάνατό του, τό δικό του θάνατο πού δέν ἀνήκει σέ κανέναν ἄλλον
καί τοῦτο τό παιχνίδι εἶναι ἡ ζωή.

Δέν πρόφτασε νά δῆ τήν «Κύπρο τή θαλασσοφίλητη», ἔμεινε μέ τό εἰσιτήριο τοῦ πλοίου στό χέρι· «ἡ μοίρα του πού κυματίζει
ἀνάμεσα στό στερνό σπαθί ἑνός Αἴαντα
καί μιάν ἄλλη Σαλαμίνα»
τόν σημάδεψε τήν τελευταία ὥρα προτοῦ ξεκινήσει.

«Γραμμή!» ἀντιλάλησε ἀδιάφορος ὁ τιμονιέρης
ἦταν ὁ τελευταῖος του στίχος στίς «γάτες τ' ἅη Νικόλα», τή στερνή ποιητική του ἀναφορά στήν Κύπρο».

Μᾶρκος Αὐγέρης

Ο ΣΕΦΕΡΗΣ ἄνοιξε ἕνα νέο δρόμο στήν ἑλληνική ποίηση καί εἶναι ἕνας ἀπό τούς μεγάλους τεχνίτες της. Τό ὕφος του τό σιγανόφωνο καί ρεαλιστικό, ἡ ἐγκράτεια στήν ἔκφραση τῶν αἰσθημάτων καί γενικά ὁ τόνος κι' ἡ ἀτμόσφαιρα πού κινεῖται τόν θέτουν σέ μία ἐξαιρετική θέση ὄχι μόνο γιά τήν ἑλληνική ποίηση ἀλλά καί γιά τήν ξένη. Τό μέγα θέμα του ἦταν στό βάθος ὁ χαμένος ἑλληνικός μεγάλος κόσμος. Ἡ γνωριμία του μέ τήν ποίηση τοῦ Ἔλιοτ καί ἰδιαιτέρως μέ τήν «Ἔρημη χώρα», τοῦ ἔδωσε τό θέμα του διά παντός, διότι τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ποιήσεώς του εἶναι μία μελέτη ἐρειπίων, τῶν ἐρειπίων τῆς Μεγάλης Ἑλλάδας. Εἶναι ἡ «Ἔρημη χώρα» τοῦ Ἔλιοτ, τήν ὁποία μετέφερε στήν ἐρημιά πού ἄφησε πίσω του ὁ ἀφανισμός τοῦ μεγάλου ἑλληνικοῦ κόσμου. Μπορεῖ νά πῆ κανείς ὅτι ὁ Σεφέρης συνοψίζεται στή φράση «Ὅπου κι' ἄν γυρίσω ἡ Ἑλλάδα μέ πληγώνει», διότι βλέπει τά ἐρείπια τοῦ μεγάλου ἑλληνικοῦ κόσμου. Ὁ Σεφέρης ἐπέδρασε ἀποφασιστικά στήν ἑλληνική ποίηση σέ τέτοιο βαθμό, ὥστε νά τήν κάνη νά ἀλλάξη δρόμο. Νά ἐγκαταλείψη ὅλα τά παλιά σχήματα· τή μουσικότητα, τό μέτρο, τίς ὁμοιοκαταληξίες, ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα καί νά τήν βάλη σ' ἕναν ἄλλο δρόμο. Εἶναι ὁ πατέρας καί πρωτομάστορας τῆς μοντέρνας ἑλληνικῆς ποίησης, ἡ ὁποία ἕως τήν ὥρα ἔχει δημιουργήσει ἔργα πού μποροῦν νά παραβληθοῦν μέ ὁποιοδήποτε ἄλλο ποιητικό κόσμο τῶν ἄλλων λαῶν.

Θανάσης Βαλτινός

«Η ΕΛΛΑΔΑ δέν μπορεῖ νά τόν «πληγώση» πιά. Ἡ Ἑλλάδα τόν θρηνεῖ. Καλό κατευόδιο».

Νῖκος Γκάτσος

ΣΗΜΕΡΑ θρηνοῦμε τό δάσκαλο καί τό φίλο πού χάσαμε καί κάθε κρίση γιά τό ἔργο του, πού μένει ἀναμφισβήτητη κληρονομιά τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, θά ἦταν βεβιασμένη καί ἄκαιρη. Ἔτσι, τήν ὥρα τούτη τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, τό μόνο πού μποροῦμε νά ποῦμε εἶναι πώς ὁ Σεφέρης γιά τή δική μας τουλάχιστο γενιά, στάθηκε ὁ μοναδικός συμπαραστάτης καί ὁδηγός, ὁ ἄνθρωπος πού πῆρε τή νέα ἑλληνική ποίηση τοῦ καιροῦ του καί, μέ τήν ἁπλή, ἀλλά σοφή γλώσσα μιᾶς προχωρημένης ἐποχῆς, κατώρθωσε, ἀπό περιορισμένη τοπική καλλιέργεια, νά τήν ἀναπτύξη σέ οἰκουμενικώτερες περιοχές χωρίς οὔτε στιγμή νά τήν ἀποσπάση ἀπό τίς πατροπαράδοτες ρίζες της. Τό παράδειγμά του, ἄν ἡ λυρική εὐαισθησία δέν ἀπονεκρωθῆ ἐντελῶς μέσα στό σύγχρονο πανδαιμόνιο τῶν καιρῶν, εἶναι τό μόνο πού πρέπει νά ἐμπνέη τούς νεώτερους, δείχνοντάς τους τόν ἀληθινό δρόμο τῆς ἑλληνικῆς ποίησης, πού εἶναι καί δρόμος τῆς ἑλληνικῆς ἀρετῆς.

Νῖκος Ἐγγονόπουλος

Η ΑΠΩΛΕΙΑ ἑνός ποιητή μ' ἀφήνει σέ μιά τέτοια κατάσταση, πού δέν μπορῶ νά σᾶς ἀπαντήσω. Εἶμαι βαθύτατα συγκινημένος. Ὁ ποιητής εἶναι ἀθάνατος. Ἀδύνατο νά πῶ τό παραμικρό. Εἶμαι ἄναυδος.

Ὀδυσσέας Ἐλύτης

ΚΑΝΕΙΣ ἄλλος δέν ἐστάθηκε τόσο ἱκανός ν' ἀνιχνεύση, νά βρῆ καί νά κινήση τά νήματα τῆς ζωντανῆς ἑλληνικῆς παράδοσης, ὅσον αὐτός. Ἡ ἑνοποίηση τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ καί τοῦ σύγχρονου πνευματικοῦ χώρου εἶναι ἔργο δικό του. Ἐξ ἄλλου, ἡ παρουσία του σέ μιά στιγμή, πού ἄρχισε νά ἐγκυμονῆται στή χώρα μας ἡ ποιητική μεταπολίτευση ὑπῆρξε καίρια καί γιά μᾶς ὅλους πού ἀκολουθήσαμε σωστή εὐλογία. Μέ τήν βαθειά του καλλιέργεια, τήν ἀσφαλῆ κρίση καί συνάμα τήν νηφαλιότητά του, ἐπέτυχε νά κρατήση τούς νεωτέρους του μακρυά ἀπό τίς κακοτοπιές καί νά τούς ἀποκαλύψη, καθαρισμένο ἀπό τά ψεύτικα στολίδια του, τό πρόσωπο τῆς σημερινῆς Ἑλλάδας. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι πραγματικά, ὁ Σεφέρης, μέσα στά γράμματά μας, ἦταν ὁ τελευταῖος Δάσκαλος, μέ τήν παλιά, τήν καλή σημασία τοῦ ὅρου. Ἤξερε νά συγκεντρώνη γύρω του ὅσους πίστευε ὅτι θά μποροῦσαν νά σηκώσουν τό βαρύ φορτίο πού τούς ἐμπιστευόταν καί μαζί τους νά συντηρῆ ζωντανό ἕναν πνευματικό χῶρο. Καλλιέργησε τό αἴσθημα τῆς εὐθύνης καί κράτησε ψηλά τή σημαία τῆς ἐλεύθερης συνείδησης, πού τόσο τήν ἔχουν ἀνάγκη, σήμερα πρό πάντων οἱ νέοι.

Γεώργιος Ζώρας

ΕΛΕΧΘΗ ὅτι ὁ Σεφέρης ὑπῆρξε μεγάλος πρωτοπόρος. Μέ τή βαθειά κρίση του καί τήν ἐθνική εὐαισθησία του ἤξερε νά συγκεντρώνη τήν παράδοση τῶν αἰώνων μέ τό μέλλον τῆς Ἑλλάδος.

Μέ τή γενική κοσμοθεωρία του συνδέει γόνιμα τήν ἑλληνική πραγματικότητα, μετατρέποντας ἔτσι τόν ἑλληνικό σέ καθολικό λόγο. Καί ἡ φωνή του ἔγινε φωνή οἰκουμενική. Καί ἔγινε δεκτή μέ ἐνθουσιασμό καί συγκίνηση.

Περισσότερο ἀπό τήν ἐπίσημη βράβευσή του μέ τό βραβεῖο Νόμπελ, σημαντικώτερη ἦταν ἡ ἀναγνώριση του ἀπό ὅλους τούς ξένους, ὥστε γρήγορα νά γίνη ἕνας ἀπό τούς πιό γνωστούς διεθνεῖς ποιητάς, ὅπως δείχνουν οἱ πολυάριθμες μεταφράσεις τοῦ ἔργου του καί τό ζωηρό ἐνδιαφέρον τῶν σπουδαστῶν ὄχι μόνο τῆς πατρίδας του, ἀλλά καί τῆς ξένης.

Γιῶργος Ἰωάννου

ΒΑΘΕΙΑ θλίψη μέ διακατέχει γιά τό θάνατο τοῦ μεγάλου ποιητή Γιώργου Σεφέρη. Ὁ Σεφέρης γιά μένα ὑπῆρξε πατέρας πνευματικός καί στοργικός.

Γενικώτερα ἡ Ἑλλάδα μέ τό θάνατό του χάνει ἕναν παραδειγματικό πνευματικό ἡγέτη ὁλκῆς πάνω σέ μιά πολύ κρίσιμη ὥρα της. Αὐτή, τουλάχιστον, τήν στιγμή τό κενό φαίνεται ἐπικίνδυνα δυσαναπλήρωτο. Βέβαια, τό σῶμα τῆς Ἑλλάδας θά ἐπουλώση σιγά - σιγά καί ἴσως ἐξ ἴσου λαμπρά καί αὐτή τήν πληγή της. Ἡ ἀνησυχία καί ἡ θλίψη πού κατέλαβε πλατειά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας κατά τήν διάρκεια τῆς ἀρρώστιας τοῦ ποιητή καί μετά τήν ἀναγγελία τοῦ θανάτου του, εἶναι σημάδι, κατά βάθος ἰδιαίτερα ἐλπιδοφόρο. Νομίζω ὅτι ἀπό τήν ἐποχή τοῦ θανάτου τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ εἶχε νά ἐκδηλωθῆ τέτοια συγκίνηση τοῦ κοινοῦ γιά τόν θάνατο Ἕλληνα ποιητή.

Ὡς ἐντεταλμένος ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑταιρίας Λογοτεχνῶν Θεσσαλονίκης καί ὡς ἄνθρωπος τιμημένος μέ τήν φιλία τοῦ Γιώργου Σεφέρη ἀποτίω βαθύτατο φόρο τιμῆς πρός τόν μεγάλο ποιητή καί ἐξαίρετο ἄνθρωπο. Ὁ Θεός νά τόν ἀναπαύση.

Παναγιώτης Κανελλόπουλος

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ Σεφέρης, εὐλογημένο τέκνο ἑνός χαμένου παραδείσου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐσήμανε — μετά τόν Σολωμό, τόν Παλαμᾶ, τόν Καβάφη καί τόν Σικελιανό μιά νέα ἀφετηρία γιά τό νεοελληνικό ποιητικό ἔργο. Ἡ Ἑλλάς ἔχασε στό πρόσωπό του, μετά τόν Καζαντζάκη, ἕναν ἀπό τούς ὀλίγους, πού ἡ φωνή τους εἶχε παγκόσμια ἀπήχηση. Ὡς παλαιός φίλος του, θρηνῶ τό θάνατό του. Ἀλλά γνωρίζω — καί αὐτό εἶναι κάποια παρηγοριά — ὅτι τό πνεῦμα του θά μείνη ζωντανό.

Μένης Κουμανταρέας

«ΟΤΑΝ ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ δεκαεπτά χρόνων, ἔχοντας μόλις τελειώσει τό Γυμνάσιο, πρωτόπιασα στό χέρι τίς «Δοκιμές» (χαρισμένο ἀπό φίλο μεγαλύτερό μου ἀγαπητό καί τώρα ξενιτεμένο) ἔνιωσα ὅτι κι' ἕνας φυλακισμένος πού ἀπό τά μπουντρούμια πρωτοβγαίνει στό φῶς. Γιά τό μάθημα ἐκεῖνο ὕφους καί ἤθους πού στάθηκαν γιά τά Ἑλληνόπουλα οἱ «Δοκιμές», θά δοκίμαζα νά παραφράσω τήν ἴδια τήν φράση τοῦ Σεφέρη γιά τόν Μακρυγιάννη: «Στόν τόπο μας, ὅπου εἴμαστε τόσο σκληρά κάποτε αὐτοδίδακτοι, ὁ ποιητής στάθηκε ὁ πιό σοφός, ἀλλά καί ὁ πιό σταθερός δάσκαλός μας».

Γεώργιος Μαῦρος

«ΒΑΡΥ εἶναι τό πλῆγμα πού ὑπέστημεν μέ τόν θάνατο τοῦ Γιώργου Σεφέρη. Δέν ἐχάσαμε μόνο τόν μεγαλύτερο σύγχρονο ποιητή μας, πού ἐδόξασε τά ἑλληνικά γράμματα σ' ὁλόκληρον τόν κόσμο. Ἔχασε ἀκόμη ὁ Ἑλληνικός λαός τήν πιό ἔγκυρη φωνή του γιά τήν ἀκατάλυτη ἀξία τῆς Ἐλευθερίας».

Ἀλέξανδρος Ξύδης

ΔΕΝ ΒΡΙΣΚΩ λόγια νά σᾶς πῶ πόσο αἰσθάνομαι τό κενό τοῦ θανάτου του... Τόν ἔνοιωθα πάντα πολύ κοντά μου, σάν ἄνθρωπο, σάν ποιητή καί σάν διπλωματικό συνάδελφο».

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος

ΟΤΑΝ ἕνας ποιητής χάνεται, ὁ κόσμος ἀναμφισβήτητα φτωχαίνει. Γιατί παρ' ὅλα, ἀκόμα καί στή δική μας ἀνάποδη ἐποχή, ἡ ποίηση εἶναι μία μεγάλη ἀνάσα.

Τάκης Παπατζώνης

ΜΟΝΟ λόγια συντριβῆς σ' αὐτή τήν περίσταση πρέπουν. Αὐτή τή στιγμή σκέπτομαι τό φίλο πού χάνω. Ὅσο γιά τήν ἀπώλεια στά Γράμματα δέν εἶναι καιρός ἀκόμα νά μιλήσουμε.

Ἰωάννης Στεφ. Πεσμαζόγλου

Η ΕΛΛΑΔΑ τιμᾶ σήμερα τόν Σεφέρη τόν ποιητή πού μέ τό ἔργο του ἀνίχνευσε τίς πηγές καί τό νόημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί πού τά τελευταῖα χρόνια μέ τή σιωπή καί τό λόγο του ἔδωσε μορφή καί δύναμη στή φωνή τῶν Ἑλλήνων γιά λευτεριά».

★ Ἕνας νεαρός Ἀθηναῖος ἀποθέτει λίγα στάχυα

Γιάννης Ρίτσος

ΑΥΤΗ τήν ὥρα, τά λόγια μοῦ φαίνονται μικρά γιά τό ἀνάστημα τοῦ Ποιητή, μικρά γιά τή λύπη μας καί τήν περηφάνεια πού μᾶς γεμίζει τό ἔργο του καί τό ἦθος του. Ἐδῶ καί πολλά χρόνια, σέ κρίσιμες στιγμές τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὁ Ποιητής ἔσμιξε ποίηση καί ἐλευθερία, αἰσθητική καί ἠθική, σέ μιά γνήσια καί φυσική ἑνότητα (ὅπου, θαρρῶ, πάντα καταλήγει ἡ ἀληθινή ποίηση), ἀφήνοντας μιάν ὑψηλή, παραδειγματική κληρονομιά σ' ὁλόκληρο τόν Ἑλληνικό πολιτισμό. Ἀκόμη μιά φορά «σ' αὐτό τό φέρετρο ἀκουμπᾶ ἡ Ἑλλάδα».

Ρόδης Ροῦφος

ΣΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ τοῦ Γιώργου Σεφέρη χάνουν τά Ἑλληνικά γράμματα τή μεγαλύτερη σύγχρονη φυσιογνωμία τους καί ὁ Ἑλληνισμός ἕναν ἀπαράμιλλο ἑρμηνευτή τῆς ἱστορικῆς του μοίρας. Κάποτε τό Ἔθνος θά τιμήσει ἐπίσημα καί ἐπάξια τόν ποιητή καί στοχαστή, ἀλλά καί τό θαρραλέο ὑπέρμαχο τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν Ἑλλήνων. Σήμερα τόν συνοδεύουν τά δάκρυα ὅλων ὅσων τόν ἀγάπησαν — εἴτε μποροῦν νά μιλήσουν εἴτε ὄχι — μαζί μέ τή διαβεβαίωση ὅτι δέ θά ξεχαστεῖ ποτέ τό παράδειγμα ἐκείνου, πού στάθηκε γιά ὅλους μας ἕνας σοφός ὁδηγός καί ἀξέχαστος φίλος.

Ἀντώνης Σαμαράκης

ΠΟΙΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ καί ποιός ἀληθινά ἐλεύθερος ἄνθρωπος μπορεῖ νά μή νοιώθη βαθειά ὀδύνη; Ἄν ὁ Γιώργος Σεφέρης πέρασε τώρα στή δικαιοδοσία τῆς Σιωπῆς, ὅμως ἡ φωνή του εἶναι καί θά εἶναι πάντα μέσα μας. Δέν θά πάψη ποτέ νά μᾶς ἐμπνέει καί μέ τήν ποίησή του, ἀλλά καί μέ τό ὑπόδειγμα ἀρετῆς καί τόλμης πού μᾶς ἔδωσε πρίν ἀπό τρία χρόνια, ἐκφράζοντας, ὁ Ποιητής, τή γενικώτερη ἀνησυχία γιά τήν τύχη τῆς Ἑλλάδος, καί συγχρόνως τῶν ἀξιῶν ἐκείνων πού δίχως αὐτές δέν ἔχει κανένα νόημα μήτε ἑνός ἀτόμου ἡ ζωή μήτε ἑνός ἔθνους.

Κώστας Ταχτσῆς

ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ συγκλονιστικώτερα πράγματα πού γράφτηκαν στήν Ἑλληνική γλώσσα τά τελευταῖα 100 χρόνια εἶναι ὁ στίχος του «Ὅπου καί νά ταξιδέψω ἡ Ἑλλάδα μέ πληγώνει». Πῆγε σέ πολλά μέρη καί δέχτηκε πολλές πληγές. Μιά ἀπό τίς πιό βαθειές καί πάντως ἡ πιό ἄμεση ἦταν τά τελευταῖα λίγα χρόνια — πού ἦταν καί τά τελευταῖα λίγα χρόνια τῆς ζωῆς του μέσα στό ἴδιο του τό σπίτι πλάι στό Στάδιο.

Θάθελα νά μποροῦσα νά τοῦ εὐχηθῶ νά μήν ἐξακολουθεῖ νά πληγώνεται κι' ἐκεῖ πού ταξιδεύει τώρα, ἀλλά ὁ Σεφέρης ἦταν ἕνας ἄνθρωπος πού ἤξερε τί ἔλεγε. Ὁ στίχος του τό λέει καθαρά: «Ὅπου καί νά ταξιδέψω». Δέν τολμάω λοιπόν. Καί νοιώθω νά δηλητηριάζομαι ἀπό μιά ἀνήμπορη ὀργή.

Ἄγγελος Τερζάκης

Η ΩΡΑ τούτη, ὅπου ἀναγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ Σεφέρη, εἶναι βαρειά καί γιά τό Ἑλληνικό πνεῦμα καί γιά τήν Ἑλληνική συνείδηση. Ὁ ποιητής μπαίνει στήν Ἑλληνική ἀθανασία. Ὁ πνευματικός ἄνθρωπος ἀνοίγει ρῆγμα σ' ὅ,τι ναεῖται γιά μᾶς ὡς ἐθνικό μόνον ὅταν εἶναι ἀδούλωτο. Καί γιά τή θέση πού παίρνει ὁ Σεφέρης, καί γιά τό κενό πού ἀφήνει, τόν προσκυνῶ.

Στρατῆς Τσίρκας

ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ τοῦ Γιώργου Σεφέρη ἔσβησε ὁ μεγάλος φάρος τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων. Δέν χάνουμε μόνο τόν ἐθνικό ποιητή, χάνουμε τήν πιό ὑψηλή, τήν πιό ὑπεύθυνη συνείδηση αὐτοῦ τοῦ τόπου στήν πιό κρίσιμη ὥρα του.

Ὅσο ζοῦσε, μέ τό λόγο του καί μέ τίς σιωπές του, ὑπερασπιζόταν τόν ἄνθρωπο, τόν Ἕλληνα καί τίς ἐλευθερίες του. Ἀκοίμητη ἔγνοιά του στάθηκαν πάντα: ἡ μοίρα αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἡ ἐθνική μας γλώσσα, ἡ Κύπρος καί τά νιάτα. Ἐκεῖνος μᾶς δίδαξε πώς σήμερα καί χτές εἶναι ἕνα καί τό αὐτό, τό ζοῦμε μέσα μας κι εὐθυνόμαστε καί γιά τά δυό. Ἐκεῖνος μᾶς δίδαξε νά διαβάζουμε σωστά Μακρυγιάννη, Ἐρωτόκριτο, Κάλβο, Καβάφη, Παλαμᾶ καί Σικελιανό. Καί μέ τή λυρική του ποίηση πλούτισε τή δική μας ἀλλά καί τήν εὐαισθησία τῶν πολιτισμένων λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Εἶναι τόσο πικρή, τόσο μεγάλη ἡ ἀπώλεια, πού θά μποροῦσε νά ξεστρατίσει τή σκέψη σέ προοπτικές τῆς ἀπελπισίας. Μά οἱ νέοι, προπαντός, πρέπει νά ἔχουν ὑπόψη τους πώς ὁ ἴδιος ὁ ποιητής ἀντιμετώπιζε τό θάνατό του:

φώναξε τά παιδιά
νά μαζέψουν τή στάχτη
καί νά τή σπείρουν.
Ὅ,τι πέρασε
πέρασε σωστά.

Ἕνα ἐλάχιστο μόριο ἀπό τίς στάχτες τῆς εὐθύνης πού σήκωνε μόνος του πρέπει τώρα νά φορτωθεῖ ὁ καθένας ἀπό μᾶς. Προπαντός οἱ νέοι.

Σήμερα ἡ κηδεία — στό Ναό τοῦ Σωτῆρος

• ΤΟ ΧΘΕΣΙΝΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ κηδεύεται σήμερα στίς 4 μ.μ. στόν Ἱερό Ναό τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς ὁδοῦ Κυδαθηναίων στήν Πλάκα, ὅπου καί θά ψαλῆ ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Μετά τήν ἀκολουθία, θά σχηματισθῆ πομπή, ἡ ὁποία, πεζή, θά τόν συνοδεύση μέχρι τό Α' Νεκροταφεῖο, ὅπου θά γίνη ἡ ταφή. Στήν κηδεία, σέ ἐκπλήρωση ἐπιθυμίας τοῦ ἰδίου τοῦ Σεφέρη, δέν πρόκειται νά προσδοθῆ ἐπίσημος χαρακτήρας οὔτε καί θά ἐκφωνηθοῦν ἐπικήδειοι.

★ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΙ σήμερα καί μέχρι τήν ὥρα τῆς κηδείας θά συνεχισθῆ, στήν ἐκκλησία ὅπου ἔχει ἐκτεθῆ ὁ νεκρός, τό προσκύνημα πού ἄρχισε χθές.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ τοῦ Γιώργου Σεφέρη διατυπώνεται ἡ παρακάτω παράκληση, πού εἶναι σύμφωνη καί μέ τήν ἐπιθυμία τοῦ ποιητή: "Ὅσοι θά εἶχαν τήν διάθεση νά καταθέσουν στεφάνους στό νεκρό, ἤ νά κάνουν δωρεές στή μνήμη του, νά στείλουν τήν προσφορά τους, διά τῶν ἐφημερίδων ἤ ἀπ' εὐθείας, στήν «Φέρστ Νάσιοναλ Σίτυ Μπάνκ» ἐπ' ὀνόματι τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Γενεύης. Τά ποσά θά διατεθοῦν ἀπό αὐτήν σέ πρόσωπα πού ἔχουν ἀνάγκη ἀπό βοήθεια.

ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ

● ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ τῆς σοροῦ τοῦ Γιώργου Σεφέρη στόν ναό τοῦ Σωτῆρος στήν Πλάκα θά συνεχισθῆ σήμερα ἀπό τίς 7 τό πρωί. Χθές, ἀπό τό πρωί μέχρι τίς 8 τό βράδυ, πλῆθος Ἀθηναίων κάθε ἡλικίας πέρασε μπροστά ἀπό τό ἀνθοστόλιστο φέρετρο τοῦ ποιητή ἀποτίοντας φόρο τιμῆς. Στήν συντριπτική του πλειοψηφία τό πλῆθος αὐτό ἀποτελεῖτο ἀπό νέους καί νέες, μαθητές καί φοιτητές. Ἄλλοι μέ λιγοστά λουλούδια στά χέρια, κάποιος μέ μερικά στάχυα, πολλοί μέ μιά ποιητική συλλογή τοῦ Σεφέρη, προσκυνοῦσαν εὐλαβικά τό φέρετρο πού ἔκλεινε μέσα του τήν σορό ἐκείνου πού πρόσφερε τό 1963 στήν Ἑλλάδα τό μοναδικό της Νομπέλ.

Τρία δάφνινα στεφάνια μπροστά ἀπό τό φέρετρο τοῦ ποιητή. Στά πρῶτο ἡ ταινία γράφει: «Λίγο ἀκόμη νά ἰδοῦμε τίς ἀμυγδαλιές, ν' ἀνθίζουν. Στόν ποιητή Γ. Σεφέρη, οἱ πολιτικοί κρατούμενοι τῆς φυλακῆς Τρικάλων». Στό δεύτερο: «Στόν ποιητή Γ. Σεφέρη, οἱ πολιτικοί κρατούμενοι τῆς φυλακῆς Ἁλικαρνασσοῦ». Καί στό τρίτο: «Στόν θεῖο Γιώργο, οἱ ἔξη ἀνεψιοί τῆς Θεσσαλονίκης». Ἀργά τό ἀπόγευμα προσετέθη κι' ἕνα τέταρτο ἀπό τήν Ἑταιρεία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν.

Στά πρῶτα καθίσματα ἡ σύζυγος τοῦ Σεφέρη Μαρώ, ἡ ἀδελφή του κ. Ἰωάννα Τσάτσου καί ἄλλοι τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ του περιβάλλοντος. Δεξιά καί ἀριστερά ἀπό τό φέρετρο λογοτέχνες καί καθηγητές ἡ τιμητική φρουρά. Καί μπροστά ἀπό τό φέρετρο περνοῦν πολιτικοί καί λογοτέχνες καθηγητές καί φοιτητές, ἐκπρόσωποι τοῦ ἀνωνύμου πλήθους τῶν θαυμαστῶν του.

Τήν σορό τοῦ Γιώργου Σεφέρη προσκύνησαν χθές οἱ κ.κ. Γεώργιος Μαῦρος, Δημήτριος Παπασπύρου, Ἀνδρέας Κοκκέβης, Γεώργιος Ἀθανασιάδης - Νόβας καί Ἠλίας Ἠλιοῦ. Ἐπίσης, ὁ Ἄγγλος πρεσβευτής σέρ Ρόμπιν Κοῦπερ, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας κ. Σέρκιν, ἐκπρόσωποι τοῦ Ἰνστιτούτου «Γκαῖτε», οἱ κ.κ. Ι. Πεσμαζόγλου, Γ. Σαββίδης, Α. Πεπονῆς, Στρατῆς Τσίρκας, Λ. Κατακουζηνός, κυρία Ἄννα Συνοδινοῦ, πρωτοπρεσβύτερος πατήρ Πυρουνάκης, οἱ κ.κ. Ἀλέξανδρος Ξύδης, Τάκης Σινόπουλος, Γιώργος Παυλόπουλος, Λῖνος Πολίτης, κυρία Εὐγενία Τσουδεροῦ, οἱ κ.κ. Ρόδης Ροῦφος, Ἀντώνης Σαμαράκης, Ὀδυσσεύς Ἐλύτης, Κώστας Ταχτσῆς, Θανάσης Βαλτινός, Κωστής Σκαλιόρας, Ἀλέξανδρος Κοτζιᾶς, ἡ κυρία Καίη Τσιτσέλη, ἡ κυρία Λιλή Ζωγράφου, ἡ κυρία Ἡρώ Λάμπρου, οἱ κ.κ. Σπῦρος Βασιλείου, χαράκτης Τάσσος, Νῖκος Καρύδης, Μένης Κουμανταρέας, ἡ κυρία Ἀλέκα Κατσέλη, ἡ κυρία Ἀγγελική Μαγκάκη, ὁ κ. Γιῶργος Ἰωάννου, ἡ κυρία Βάσω Κατράκη καί ἄλλοι.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Συλλυπητήριο τηλεγράφημα πρός τήν σύζυγο τοῦ Γιώργου Σεφέρη ἀπέστειλε χθές ὁ πρωθυπουργός κ. Γ. Παπαδόπουλος.

Σέ συλλυπητήριο τηλεγράφημά του ἀπό τό Λονδίνο, ὁ ὑφυπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ξανθόπουλος - Παλαμᾶς γράφει: «Ὁ Γιώργος Σεφέρης σάν ἄνθρωπος πλούτισε τήν ζωή μέ καλωσύνη, σάν διπλωματικός ὑπάλληλος ὑπηρέτησε μέ ἀφοσίωση τό κράτος, σάν ποιητής ἐτίμησε τήν Ἑλλάδα. Βρίσκεται σήμερα πέρα ἀπό κάθε ἔπαινο ἤ καί κάθε ψόγο στό Πάνθεο τῶν ἀξίων τῆς αἰωνίας Ἑλλάδος».

Συλλυπητήριο τηλεγράφημα ἀπέστειλε καί ὁ ὑπουργός Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν κ. Παναγιωτάκης.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Ὁ πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ἀπέστειλε πρός τήν σύζυγο τοῦ Γιώργου Σεφέρη τό ἀκόλουθο τηλεγράφημα:

«Μετά βαθείας θλίψεως ἠκούσαμεν τόν θάνατον τοῦ Γιώργου Σεφέρη, ὁ ὁποῖος τόσον στενῶς συνεδέθη μετά τῆς Κύπρου, τήν ὁποίαν ὕμνησεν εἰς τήν ποίησίν του. Συμμετέχοντες τοῦ πένθους σας διά τήν μεγάλην ἀπώλειαν, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς τήν παρά τῷ Κυρίῳ ἐνίσχυσιν καί παραμυθίαν. Ἡ μνήμη τοῦ Σεφέρη θά παραμείνη αἰωνία εἰς τήν καρδίαν τοῦ λαοῦ μας».

Ὁ Μίκης Θεοδωράκης

Ὁ ραδιοσταθμός τοῦ Λονδίνου μετέδωσε χθές τό βράδυ ὅτι ὁ συνθέτης Μίκης Θεοδωράκης ὅταν ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Γ. Σεφέρη ἀπέστειλε τηλεγράφημα πρός τόν πρεσβευτή τῆς Ἑλλάδος εἰς Παρισίους. Τό τηλεγράφημα ἔχει ὡς ἑξῆς: «Στενός συνεργάτης τοῦ Γιώργου Σεφέρη ζητῶ νά μοῦ παρασχεθῆ ἄδεια διαρκείας 24 ὡρῶν ὅπως δυνηθῶ νά παραστῶ στήν κηδεία του. Μίκης Θεοδωράκης».

★ Δυό στεφάνια, πού ἐστάλησαν χθές: Ἀπό τούς πολιτικούς κρατουμένους τῶν φυλακῶν Τρικάλων καί Ἁλικαρνασσοῦ

Ἑλληνική Ἐπικαιρότης

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΘΕΑΤΡΩΝ

ΣΤΙΣ 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ἀνοίγει τό θέατρο «Βρετάννια» τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ θίασος Μάρως Κοντοῦ — Γιάννη Βόγλη — Γιάννη Βαγιατζῆ θά παρουσιάση τήν κωμωδία τοῦ Ἄλφρεντ Σαβουάρ «Μιά Γαλλίδα σέ τιμή εὐκαιρίας».

ΑΥΡΙΟ φθάνει στήν Ἀθήνα ἡ Ἀγγλίδα φωτογράφος Ζόε Ντομινίκ προκειμένου νά πάρη φωτογραφίες ἀπό τίς γενικές δοκιμές τοῦ ἔργου τοῦ Τζέημς Ρός Ἔβανς «Οἰδίποδας στήν Ἀθήνα». Μέ τίς φωτογραφίες αὐτές θά τροφοδοτηθοῦν ἐφημερίδες καί περιοδικά ὅλου τοῦ κόσμου.

ΓΙΑ ΤΡΙΤΗ συνεχῆ θεατρική περίοδο ὁ Ἀνδρέας Μπάρκουλης θά εἶναι βασικός συνεργάτης τῆς Κάκιας Ἀναλυτῆ καί τοῦ Κώστα Ρηγόπουλου, στό νέο θέατρο «Ἀναλυτῆ», πού θά ἀρχίση τίς παραστάσεις του στίς 30 Ὀκτωβρίου. Ὁ Μπάρκουλης πού ὑπέγραψε ἤδη τά σχετικά συμβόλαια θά ἐμφανισθῆ καί πάλι στόν ρόλο τοῦ Ἐρρίκου Νορῶ στήν κωμωδία τοῦ Φρανσουά Καμπώ «Ἀγάπη μου σύ, ἄσουν», πού θά εἶναι τό ἐναρκτήριο ἔργο τοῦ θιάσου.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ Δευτέρα 27 τρέχοντος, θά διενεργηθοῦν στό «Θέατρο Τέχνης» συμπληρωματικές εἰσαγωγικές ἐξετάσεις τῆς Δραματικῆς Σχολῆς τοῦ Θεάτρου. Πληροφορίες στό ταμεῖο τοῦ θεάτρου.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἡ ταινία τοῦ Δαμιανοῦ διεκδικεῖ πρῶτο βραβεῖο;

ΝΕΕΣ ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΧΘΕΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 21 Σεπτεμβρίου. Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας. — Τό πρωί προβλήθηκε ἡ ἔγχρωμη ταινία τοῦ Ἀλέξη Δαμιανοῦ «Εὐδοκία» (παλαιός τίτλος «Εἶδα ἕνα στρατιώτη») πού θεωρεῖται διεκδικήτρια τοῦ πρώτου βραβείου τοῦ Φεστιβάλ. Ἡ ταινία χρησιμοποιεῖ ἕνα ἐμφανῶς Καισδαγιλικό θέμα, τό τυραννισμένο ἐρωτικό πάθος ἑνός λοχία μέ μιά πόρνη, πού χρωματίζεται ἀπό ὅλα τά στοιχεῖα συμπεριφορᾶς ἑνός παρασιτικοῦ κόσμου. Τό πλαίσιο τῆς ταινίας δίνει τήν εὐκαιρία στόν κ. Δαμιανό νά δώση μερικές καίριες εἰκόνες τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς στό κέντρο ἐκπαιδεύσεως καί στό φακό νά περιπλανηθῆ στίς φτωχογειτονιές τῆς Κορίνθου. Ὁ λοχίας μένει στό τέλος σ' ἕνα ἐρημικό σοκάκι ἄγρια χτυπημένος ἀπό ἕνα τρίκυκλο καί τήν παρέα τοῦ «προστάτη» τῆς πόρνης, ἐνῶ τό τελευταῖο παρατεταμένο πλάνο σέ γκρίζο χρῶμα δείχνει τήν θριαμβική πορεία τοῦ τρικύκλου στούς δρόμους τῆς πόλεως μεταφέροντας τή «λεία» του.

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ γιά τήν ταινία τῆς πρώτης μέρας. «Ἡ χαραυγή τῆς νίκης» τοῦ κ. Δαδῆρα ἀφηγεῖται ἕνα ἐπεισόδιο ἀπό τήν ἀντίσταση τοῦ κρητικοῦ λαοῦ ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Προλαβαίνει ὅμως νά μᾶς μάθη ὅτι οἱ συνεργάτες τῶν Γερμανῶν ἦταν παρασιτικοί τύποι πού κατέχονταν ἀπό αἰσθήματα κοινωνικῆς μειονεξίας, νά μᾶς δείξη τήν Μπέτυ Ἀρβανίτη νά περιφέρεται πάνω στά κατσάβραχα τῆς Κρήτης ἀδιάκοπα ὠργισμένη λέγοντας ὅτι «βγῆκε στό ἀντάρτικο γιά νά εἶναι κοντά στόν ἄνδρα πού ἀγαπᾶ χωρίς ἀνταπόκριση» καί νά μᾶς δώση μιά γεύση Μέσης Ἀνατολῆς μέ ἀνατολίτικη μουσική, χορό τῆς κοιλιᾶς καί μερικές χουρμαδιές.

Ἡ προβολή τῆς μικροῦ μήκους ταινίας τοῦ Ἀγγέλου Λάμπρου «Ὀλυμπία» διεκόπη λόγω ἀγρίων ἀποδοκιμασιῶν τοῦ κοινοῦ. Ἡ διοίκηση τοῦ Φεστιβάλ ἀπηύθυνε ἐν συνεχεία συστάσεις πρός τό κοινό νά εἶναι «περισσότερο κόσμιο στίς ἐκδηλώσεις του». Μετά τό ἐπεισόδιο αὐτό ὁ παραγωγός κ. Τζαίημς Πάρις ἀπείλησε ὅτι θ' ἀποσύρη τήν ταινία του.

ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ, πῆραν τελικά ἄδεια καί θά προβληθοῦν ἐκτός συναγωνισμοῦ ὁ «Βασιλιάς Λήρ» τοῦ Κόζιντσεφ καί ὁ «Πανικός στό Νῆντλ Πάρκ».

ΑΥΡΙΟ (σήμερα) θά προβληθοῦν οἱ ἑξῆς ταινίες: «Ἕνα καράβι τραγούδια» (μικροῦ μήκους) τοῦ Γιώργου Σκαλενάκη, παραγωγῆς ἑλληνικῆς ἑταιρείας προγραμμάτων τηλεοράσεως, «Ὁλοκαύτωμα» τοῦ Δημήτρη Παπακωνσταντίνου, παραγωγή Τζ. Πάρις καί «Παπαφλέσσας» τοῦ Ἐρρίκου Ἀνδρέου, παραγωγή Φίνου — Πάρις. Τό ἀπόγευμα θά προβληθῆ ἡ γαλλική ταινία τοῦ Πιέρ Ρισάρ Ὁ ἀφηρημένος».

ΔΗΜ. ΚΑΪΣΗΣ

Ψηφίσματα στό Κρητολογικό Συνέδριο

ΡΕΘΥΜΝΟ, 21 Σεπτεμβρίου. — Τοῦ ἀπεσταλμένου μας.

ΩΣ ΕΘΝΙΚΗ ἀπώλεια χαρακτήρισε τό θάνατο τοῦ ποιητή Γιώργου Σεφέρη, ὁ πρόεδρος τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Γ' Κρητολογικοῦ Συνεδρίου καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Κουρμούλης, ὁ ὁποῖος ἀνήγγειλε τόν θάνατο τοῦ ποιητή στό Γ' τμῆμα τοῦ Συνεδρίου. Ὁ κ. Κουρμούλης ἀναφέρθηκε στό ἔργο καί τή συμβολή τοῦ Σεφέρη στά Ἑλληνικά γράμματα καί εἰσηγήθηκε νά ἀποσταλῆ συλλυπητήριο τηλεγράφημα ἀπό τό Συνέδριο πρός τήν οἰκογένεια τοῦ ποιητή. Εὐχήθηκε ὁ κ. Κουρμούλης νά βρεθοῦν νέοι ποιητές πού νά ξαναφέρουν τό βραβεῖο «Νομπέλ» στή χώρα. Ὑπογράμμισε ἀκόμα τή σπουδαία ἐργασία τοῦ Σεφέρη γιά τόν «Ἐρωτόκριτο» τοῦ Βιτσέντσου Κορνάρου καί ζήτησε νά τηρηθῆ ἑνός λεπτοῦ σιγή στή μνήμη τοῦ μεγάλου Ἕλληνα ποιητή.

ΣΤΟ Α' ΤΜΗΜΑ τοῦ Συνεδρίου ὁ προεδρεύων ἐπιφανής Ἰταλός ἐπιστήμων Ντόρο Λέβι, μέ τήν ἔναρξη τῆς Συνεδρίας ἀνήγγειλε τό θάνατο τοῦ Σεφέρη καί μίλησε γιά τό ἔργο καί τήν προσφορά του καί ἐν συνεχεία, ἀφοῦ ἀνεκοίνωσε καί τόν πρόσφατο θάνατο τοῦ μεγάλου Ἀμερικανοῦ ἀρχαιολόγου Κ. Μπλέγκεν πού ἔκανε τίς ἀνασκαφές στήν Πύλο, στό ἀνάκτορο τοῦ Νέστορος, ζήτησε νά τηρηθῆ ἑνός λεπτοῦ σιγή στή μνήμη τῶν δύο μεγάλων ἀνδρῶν.

ΣΤΟ Β' ΤΜΗΜΑ ἀνήγγειλε τό θάνατο τοῦ Σεφέρη ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Κ. Κολοκύρης καί ζήτησε νά τηρηθῆ ἑνός λεπτοῦ σιγή.

ΤΟ Γ' ΚΡΗΤΟΛΟΓΙΚΟ Συνέδριο θά στείλη τηλεγραφήματα γιά τό θάνατο τοῦ τιμημένου μέ τό «Νομπέλ» Ἕλληνα ποιητή.

ΔΡ ΑΛΕΞ. Ε. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ
— ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
τ. Ἐπιμελητής Πανεπιστημίου, Δέχεται καθ' ἑκάστην 1—2 καί 5—8 μ.μ., Ἀκαδημίας 28, τηλ. 615.327

ΚΤΕ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ
ΔΕΚΤΟΙ ΜΟΝΟΝ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΠΑΤΗΣΙΩΝ 59 - ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑ 5 ΣΤΑΣΙΣ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΤΗΛ. 824.840-838.890

Στήν ΤΗΛΕΟΡΑΣΙΣ

Ε.Ι.Ρ.Τ. - ΚΑΝΑΛΙ 11

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

1.27 Ἔναρξις.
1.30 Ἀπό μέρα... σέ μέρα. Στιγμιότυπα ἀπό τήν καθημερινή ζωή.
1.50 Πάνφσταφ. Μουσικές περιπέτειες γιά παιδιά.
2.15 Ἠχώ τῶν γεγονότων 1
2.30 Μουσικοί περίπατοι.
3.00 Τέλος τοῦ μεσημβρινοῦ προγράμματος.

ΕΣΠΕΡΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

6.30 Ἔναρξις.
6.33 Ἀπόψε παίζουμε.
7.00 Ἠχώ τῶν γεγονότων 2.
7.15 Χάκ Φίν.
7.45 Ἕνα τραγούδι θέμα διηγήματος.
8.00 Ἑλληνικοί θησαυροί.
8.20 Θέματα τῆς ἐποχῆς μας.
8.30 Λίγη μουσική.
8.40 Τά νέα ρεύματα τῆς οἰκονομίας.
9.00 Μιά διασκεδαστική οἰκογένεια.
9.30 Ἠχώ τῶν γεγονότων 3. Ἡ ἑλληνική καί ἡ διεθνής ἐπικαιρότης.
10.00 Χαβάη 5—0
10.50 Καρονέϊσιον Στρήτ.
11.15 Μουσικός καθρέφτης. Τραγουδισταί σέ παλιές καί νέες τους ἐπιτυχίες.
11.45 Ἠχώ τῶν γεγοντόων 4.
11.55 Τέλος τοῦ προγράμματος.

Υ.ΕΝ.Ε.Δ. - ΚΑΝΑΛΙ 5

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

1.54 Ἔναρξις.
2.00 Πέϋτον Πλέϊς.
2.30 Ἕνας τρελλός κι' ἀπίθανος κόσμος.
2.45 Παιδική χαρά.
3.00 Τηλεφημερίς.
3.10 Τέλος μεσημβρινῆς ἐκπομπῆς.

ΕΣΠΕΡΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

5.54 Ἔναρξις.
6.00 Δελτίον εἰδήσεων.
6.05 Χονδρός - Λιγνός.
6.30 Ντοκυμανταίρ.
7.00 Οἱ βιτρίνες τῆς ἑβδομάδος.
7.15 Ἐκπομπή Ἀρχηγείου Στρατοῦ.
7.42 Σελίδες ἀπό τό 21.
7.45 Οἱ εἰδικοί σᾶς ἐνημερώνουν.
8.15 Τζούλια. Ὅταν ἡ Μαρί ἐκφράζει φόβους ὅτι ὁ ἄνδρας της τήν ἀπατᾶ, ἡ Τζούλια προσπαθεῖ νά μάθη τήν ἀλήθεια καί νά τούς συμφιλιώση.
8.45 Καντσονίσσιμα.
9.30 Τηλεφημερίς.
10.00 Οἱ εἰσβολεῖς.
11.00 Ὁ κύριος, ἡ κυρία καί ἡ μαμά.
11.15 Ἡ Κρατική μας σκηνή.
11.45 Ἔφ Μπί Ἄϊ. Ὁ ἐπιθεωρητής Ἔρσκαϊν ἐρευνᾶ γιά ἕνα σαμποτέρ, ὁ ὁποῖος τελικά ἀποδεικνύεται ὅτι δέν εἶναι ἕνας κοινός ἐγκληματίας.
12.45 Ἡ ἐπικαιρότης σέ 5 λεπτά.
12.55 Τέλος ἐκπομπῆς.

Ραδιόφωνο

ΕΘΝΙΚΟ: Δελτία εἰδήσεων: 08.00, 09.00, 10.00, 13.00, 17.00, 18.00, 21.00, 24.00.
Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 07.00, 13.30, 20.45, 24.15.
Δημοτική μουσική: 12.00, 17.45.
Σοβαρά μουσική: 12.30, 20.00.
Τό θέατρο τῆς Τετάρτης: 21.30.
Μουσική τζάζ: 23.30.

ΕΝΟΠΛΩΝ: Δελτία εἰδήσεων: 08.00, 10.00, 12.00, 13.00, 18.00, 21.00, 23.00, 01.00.
Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 13.10, 13.25, 16.00, 18.15, 01.05.
Δημοτική μουσική: 09.35, 10.45, 17.00, 20.30.
Σοβαρά μουσική: 24.15.
Οἱ λαοί καί ἡ μουσική τους: 22.30.
Λογοτεχνικές σελίδες: 23.30.
Συντροφιά μέ τίς χορδές: 23.45.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 07.00, 10.30, 11.45, 12.15, 13.00, 17.30, 18.00, 18.30, 20.00, 20.30, 21.30, 22.00, 22.30, 23.00.
Δημοτική μουσική: 11.00.
Μουσική ἀπό ἑλληνικές ἀπερέττες: 19.30.
Νυκτερινή ἐκπομπή: 01.00 — 07.00.

ΤΡΙΤΟ: Τραγούδια τοῦ Τσαϊκόφσκυ: 19.00.
Μουσική μπαλλέτου: 19.30.
Σονάτες γιά φλάουτο καί κοντίνουο: 20.30.
Συναυλία τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας τοῦ Ε.Ι.Ρ.Τ.: 20.57.
Συναυλία μέ ἔργα γιά φωνή καί ἐκκλησιαστικό ὄργανο: 22.10.
Ρομαντική μουσική: 22.40.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΑΡΙΘ. 223

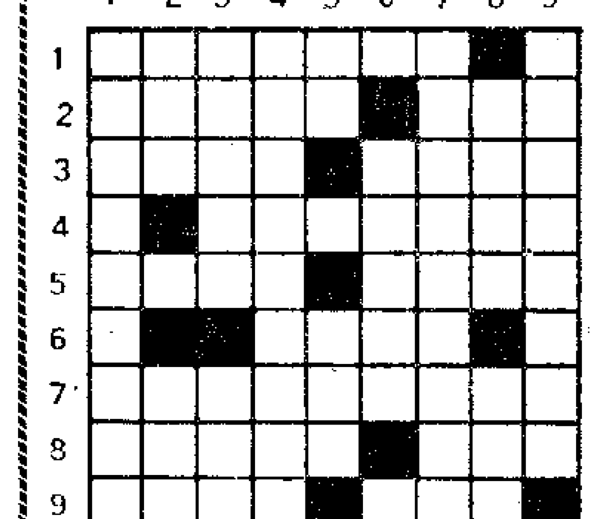

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:
1) «Μικρή... μεγάλη σωτηρία» (ἑλληνική παροιμία).
2) Εἶδος ὅπλου. — Χαρτοπαικτική λέξη.
3) Μία ἀπό τίς κύριες προθέσεις μας. — Παράλογη, ἀρκετές φορές.
4) Στενοχωροῦν κυρίως τίς γυναῖκες.
5) Γιά τούς ἀρχαίους ὁμιλῶ, γιά μᾶς τοποθετῶ (ἀντιστρ.). — Ἐπιδερμικός σχηματισμός.
6) Ἕνα ρῆμα πού ἀπαιτεῖ... δόντια (ἀντιστρ.).
7) Χαρακτηρίζεται ἔτσι συγκρινόμενο.
8) Ἀπαιτεῖ τήν συμβολή χειρουργοῦ (γενική). — Καί ἐρωτηματικός χρησιμοποιεῖται (καθαρ.).
9) Ταυτίζεται μέ τήν Διώνη τῶν Ρωμαίων (γενική). — Εἶναι ρητινώδης (καθαρ.).

ΚΑΘΕΤΩΣ:
1) Μορφή τῆς πανώλους.
2) Ἀρχικά μεγάλου ὀργανισμοῦ μας. — Παλαιότερη ὀνομασία τοῦ μεταξοσκώληκα.
3) Χαρακτηριστικό τῆς τό φῶς. — Ἀπό τά πολλά τά... πιό πολλά.
4) Συνηθισμένος χαρακτηρισμός συζητήσεως.
5) Ὁ ἀλεξιπτωτιστής τῆς... Γλασκώβης. — Ζῶον, ἀρχαϊστί.
6) Ἰταλική ποδοσφαιρική ὁμάδα.
7) Πράξεις μαγγανείας (τό δεύτερο γράμμα εἶναι Π).
8) Σχετικά μέ τόν κλῆρο μας ἀρχικά. — Εἶναι καί τίτλος.
9) Ἡ κατάστασή του δέν μεταβλήθη.

Γ.

ΛΥΣΗ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ ΑΡΙΘ. 222

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:
1: ΟΣΤΕΟΘΗΚΗ. 2: ΚΟΥΠΙ — ΧΑΜ. 3: ΤΥΡΟΣ — ΟΝΕ. 4: ΑΤΙΜΟΥΣ. 5: ΕΦΑ. 6: ΕΝΑΛΙΟΣ. 7: ΣΙΤΑΓΟΡΑΙ. 8: ΙΟΣ — ΟΝΟΜΑ. 9: ΑΣΙΑΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:
1: ΟΚΤΑΚΟΣΙΑ. 2: ΣΟΥΤ — ΙΟΣ. 3: ΤΥΡΙ — ΕΤΣΙ. 4: ΕΠΟΜΕΝΑ. 5: ΟΙΣΟΦΑΓΟΣ. 6: ΥΑΛΟΝ. 7: ΗΧΟΣ — ΙΡΟΣ. 8: ΚΑΝ — ΜΑΟ. 9: ΗΜΕΡΗΣΙΑΙ.